

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Joanna Czernecka
Sędziowie:	Katarzyna Biernat-Jarek Lucyna Rajchel

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2019 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi B. C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy w postępowaniu sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie pod sygn. I Ns 531/16/N

postanawia:

1. stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie pod sygn. I Ns 531/16/N;
2. przyznać skarżącemu B. C. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie sumę pieniężną w kwocie 2.000 zł (dwa tysiące złotych);
3. zasądzić od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie na rzecz skarżącego B. C. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;
4. zwrócić skarżącemu kwotę 200 zł (dwieście złotych) uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

SSO Lucyna Rajchel SSO Joanna Czernecka SSO Katarzyna Biernat- Jarek

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 20 sierpnia 2019 r. B. C. wniósł skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy w postępowaniu sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie pod sygn. I Ns 531/16/N, żądając stwierdzenia przewlekłości postępowania oraz przyznania skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł wraz ze zwrotem kosztów postępowania.

Na poparcie swojego stanowiska skarżący podniósł, że w toczącym się postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia w dniu 27 listopada 2018 r. wydano zarządzenie o zobowiązaniu biegłego do złożenia wyjaśnień co do posadowienia słupów energetycznych na działce nr (...) i uzyskanie dokumentów geodezyjnych - w terminie 6 tygodni. Zarządzenie to zostało wykonane w dniu 8 stycznia 2019 r. i odebrane przez biegłego w dniu 15 stycznia 2019 r. Pomimo upływu wyznaczonego terminu w dniu 26 lutego 2019 r. biegły do chwili obecnej, a więc po upływie ponad pół roku, nie wykonał powyższego zobowiązania, zaś Sąd Rejonowy nie zastosował żadnych środków dyscyplinujących i od stycznia

2019 r. nie podjął żadnych czynności w sprawie, pomimo dysponowania zdjęciami lotniczymi z zasobu geodezyjnego. Bezczynność ta skutkowałą przewlekłością postępowania i uzasadniała przyznania skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego dla Krakowa- Nowej Huty w Krakowie wniósł o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu przedstawił dotychczasowy przebieg postępowania i podejmowane w jego toku kolejne czynności, podkreślając, że zasadniczą przyczyną długotrwałości postępowania w niniejszej sprawie jest znaczne, utrzymujące się od kilku lat obciążenie referatów sędziów orzekających w I Wydziale Cywilnym oraz ilość czynności koniecznych do podjęcia w toku postępowania. Referat sędzi sprawozdawcy, prowadzącej postępowanie z wniosku skarżącego, liczy ponad 600 spraw czynnych, a dodatkowo sędzia przebywała na licznych zwolnieniach lekarskich.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 8 marca 2016 r. do Sądu Rejonowego wpłynął wniosek B. C. o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości położonej w K., stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...). W dniu 11 kwietnia 2016 r. zwolniono wnioskodawcę od kosztów sądowych w całości i polecono doręczenie odpisu wniosku uczestnikowi ze zobowiązaniem do złożenia odpowiedzi na wniosek w terminie 2 tygodni. Korespondencja ta została przesłana w dniu 19 maja 2016 r. W dniu 16 czerwca 2016 r. wpłynęła odpowiedź uczestnika na wniosek. W dniu 4 lipca 2016 r. zarządzono wyznaczenie terminu rozprawy na dzień 10 stycznia 2017 r. Na wskazanym terminie rozprawy przesłuchano świadków, zobowiązano wnioskodawcę do przedstawienia wykazu zmian gruntowych w terminie miesiąca oraz wyznaczono termin oględzin działki z udziałem geodety na 23 maja 2017 r., który jednakże został odwołany ze względu na chorobę sędziego referenta. Nowy termin oględzin został wyznaczony na 10 października 2017 r. Po przeprowadzeniu wizji i przesłuchaniu świadków zobowiązano biegłego do sporządzenia opinii w terminie 1,5 miesiąca i polecono zwrócić się o nadesłanie zdjęć lotniczych przedmiotowej działki. Odezwa została przesłana biegłemu w dniu 8 listopada 2017 r. W dniu 16 listopada 2017 r. do Sądu Rejonowego wpłynęła opinia biegłego. Postanowieniami z dnia 6 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy przyznał wynagrodzenie biegłemu oraz polecił wypłatę opłaty za udostępnienie materiałów z zasobu geodezyjnego i kartograficznego. W dniu 6 czerwca 2018 r. wyznaczono termin rozprawy na 27 listopada 2018 r. i zarządzono doręczenie odpisów opinii biegłego. Po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 listopada 2017 r. polecono przesłanie biegłemu zarzutów uczestnika z wezwaniem do ustosunkowania się do nich i złożenia wyjaśnień co do posadowienia słupa energetycznego na działce (...)- w terminie 6 tygodni. Korespondencja została przesłana biegłemu w dniu 10 stycznia 2019 r. i odebrana w dniu 15 stycznia 2019 r. Odpowiedź biegłego wpłynęła do Sądu Rejonowego w dniu 21 stycznia 2019 r., a w dniu następnym- żądana dokumentacja z zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Zarządzeniem z dnia 6 września 2019 r. wyznaczono termin rozprawy na 8 listopada 2019 r.

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej: „ustawa”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Przepis art. 2 ust. 2 tej ustawy stanowi, że dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania

od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Po myśli art. 1 ust. 3 przepisy ustawy stosuje się zgodnie ze standardami wynikającymi z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, ze zm.). Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dotyczące wykładni art. 6 Konwencji wskazuje, że długotrwała i całkowita beczynność sądu zwykle oznacza naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji. Do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy może dojść zarówno wskutek beczynności (zaniechania), jak i wskutek działania sądu. Odpowiada temu nakaz rozważenia przy rozpoznawaniu skargi nie tylko terminowości podjętych przez sąd czynności, ale także ich prawidłowości. W konsekwencji o przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy.

Opierając się na przywołanych powyżej kryteriach oceny terminowości i prawidłowości prowadzenia postępowania, Sąd Okręgowy uznał, iż analizowane postępowanie istotnie dotknięte było przewlekłością. Na przestrzeni ponad 3,5 roku trwania postępowania dochodziło bowiem do nadmiernego wydłużania okresów dzielących kolejne czynności zmierzające do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy – zwłaszcza techniczne lub nieskomplikowane, a niezbędne dla nadania prawidłowego biegu sprawie - ponad rozsądne miary, a także do wadliwej organizacji toku postępowania i okresowego zaniku aktywności Sądu Rejonowego, co podważało konstytucyjne, konwencyjne i proceduralne dyrektywy osądzania w rozsądnym terminie spraw sądowych.

W szczególności należy zauważyć, że pierwsza rozprawa została wyznaczona na termin przypadający ponad 10 miesięcy po wpływie kompletnego pod względem formalnym wniosku inicjującego postępowanie. Następnie Sąd Rejonowy zdecydował o przeprowadzeniu oględzin z udziałem biegłego, które odbyły się dopiero 9 miesięcy później, tj. 10 października 2017 r. Opinia biegłego wpłynęła do Sądu Rejonowego w dniu 16 listopada 2017 r., lecz jej odpis został doręczony wnioskodawcy i uczestnikowi wraz zawiadomieniem o wyznaczeniu terminu rozprawy dopiero pół roku później, a na przestrzeni blisko 7 miesięcy nie podjęto żadnej czynności zmierzającej do merytorycznego rozpoznania sprawy. Po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 listopada 2018 r. polecono zwrócić się do biegłego o ustosunkowanie się do zarzutów do opinii oraz złożenie odpowiednich wyjaśnień. Odpowiedź biegłego na zarzuty do opinii oraz dokumentacja geodezyjna i kartograficzna wpłynęły – odpowiednio: 21 stycznia 2019 r. i 22 stycznia 2019 r., lecz od tego momentu aż do dnia 6 września 2019 r. żadne czynności w sprawie nie zostały podjęte.

Godzi się w tym kontekście podkreślić, że skuteczność i efektywność ochrony sądowej udzielanej w postępowaniu cywilnym wymaga nie tylko tego, by konkretyzacja uprawnień i obowiązków podmiotów prawa w rozstrzygnięciu sądowym była merytorycznie prawidłowa, lecz także tego, by orzeczenie to było wydane możliwie jak najszybciej. Im dłużej bowiem postępowanie, tym niższa jest dla stron (uczestników) realna wartość osiągniętego w nim rezultatu. Zgodnie z art. 6 § 1 k.p.c., sąd zobligowany jest dążyć do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki i aktywnie przeciwdziałać przewlekłości postępowania.

Dostatecznego usprawiedliwienia zaistniałego stanu rzeczy nie mogło stanowić powołane w odpowiedzi na skargę znaczące obciążenie sędziów wydziału cywilnego. Tego rodzaju okoliczność świadczyć może jedynie o braku zawinienia po stronie konkretnych osób np. sędziów lub referendarzy, którym sprawę przydzielono do rozpoznania lub pracowników, którym powierzono wykonanie poszczególnych zarządzeń. Wina wskazanych osób nie stanowi jednak przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania. Obowiązek rozpoznania sprawy przez sąd w rozsądnym terminie polega na takiej organizacji systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzygnięciu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Wyraźnie akcentowane jest w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, że to Państwo ma obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów, aby nie dochodziło do przewlekłości postępowania (por. np. wyrok ETPCz 32734/96 z 21 grudnia 2000 r. Wasilewski przeciwko Polsce). Przewlekłość postępowania ma więc charakter obiektywny w tym sensie, że jest oderwana od kwestii „zawinienia” organu prowadzącego to postępowanie, zaś powinnością Państwa jest podjęcie takich działań organizacyjnych, legislacyjnych i finansowych, by sprawy toczyły

się bez zbędnej zwłoki. Stąd też braki kadrowo-organizacyjne ani nadmierne obciążenie pionu orzeczniczego lub pracowników sekretariatu, będące skutkiem dużego wpływu spraw i niedostatecznej obsady etatów orzeczniczych i urzędniczych nie mogą usprawiedliwiać pozbawienia strony prawa do sprawnego rozpoznania jej sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342 oraz z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121).

W świetle powyższych uwag objęte skargą postępowanie trwało niewątpliwie znacznie dłużej, aniżeli powinno w okolicznościach rozpatrywanej w nim sprawy i jako takie dotknięte było przewlekłością w rozumieniu art. 2 powołanej ustawy, której zaistnienie Sąd Okręgowy stwierdził, orzekając jak w punkcie 1. sentencji niniejszego postanowienia na podstawie 12 ust. 2 ustawy.

Konsekwencją stwierdzenia przewlekłości postępowania jest - stosownie do art. 12 ust. 4 ustawy o skardze - uwzględnienie żądania przyznania sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł, które odpowiadało dolnej granicy ustawowego przedziału kwotowego.

Wobec zasadności skargi skarżący mógł również domagać się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 240 zł, to jest w stawce minimalnej ustalonej stosownie do przedmiotu sprawy w oparciu o § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

O zwrocie uiszczonej przez skarżącego opłaty od skargi orzeczono stosownie do treści art. 17 ust. 3 ustawy .

SSO Lucyna Rajchel SSO Joanna Czernecka SSO Katarzyna Biernat- Jarek